

Miljöförvaltningen	Dnr 2025-9458
Stockholm Vatten AB	Dnr 25SVOA662
Exploateringskontoret	Dnr E2025-01647
Trafikkontoret	Dnr T 2025-01878
Stadsbyggnadskontoret	Dnr 2025-16725
Fastighetskontoret	Dnr FSK 2025/631
Idrottsförvaltningen	Dnr IDF 2025/1342
Norra innerstadens stadsdelsförvaltning	Dnr NI 2025/831
Södermalms stadsdelsförvaltning	Dnr SÖD 2025/939
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning	Dnr EÅV 2025/810
Skarpnäcks stadsdelsförvaltning	Dnr SKA 2025/634
Farsta stadsdelsförvaltning	Dnr 2025/9458

Handläggare

Miljöförvaltningen, Katarina Forslöw
Tel 08-508 28 759

Stockholm Vatten och Avfall, Joakim Lücke
Tel 08-522 124 60

Exploateringskontoret, Anna Persson
Tel 08-508 87 651

Trafikkontoret, Tomas Nitzelius
Tel 08-508 260 42

Stadsbyggnadskontoret,
Virginia Kustvall Stenring Tel 08-508 272 54

Fastighetskontoret, Boel Noro Svärd
Tel 08-508 267 55

Idrottsförvaltningen, Oliver Karlöf
Tel 08-508 276 59

Norra innerstadens stadsdelsförvaltning
Fredrik Ekroth, Tel 08-508 09 307

Södermalms stadsdelsförvaltning
Esther Östin, Tel 08-508 12 880

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning
Eskil Swerkersson, Tel 08-508 14 020

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning
Peter Mellin, Tel 08-508 150 88

Farsta stadsdelsförvaltning
Klara Allenmark, Tel 08-508 180 88

Till

Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2026-02-17

Styrelsen för Stockholm Vatten AB
2026-02-12

Exploateringsnämnden
2026-02-22

Trafiknämnden
2026-02-12

Stadsbyggnadsnämnden
2026-02-19

Fastighetsnämnden
2026-02-17

Idrottsnämnden
2026-02-17

Norra innerstadens stadsdelsnämnd
2026-02-19

Södermalms stadsdelsnämnd
2026-02-19

Enskede Årsta Vantörs stadsdelsnämnd
2026-02-19

Skarpnäcks stadsdelsnämnd
2026-02-19

Farsta stadsdelsnämnd
2026-02-19

Lokalt åtgärdsprogram för Strömmen

Förslag till beslut

1. Lokalt åtgärdsprogram för Strömmen, Fakta och åtgärdsbehov (bilaga 1) och Lokalt åtgärdsprogram för Strömmen, Genomförandeplan (bilaga 2), antas.
2. Utredning, uppföljning och utvärdering av Lokalt åtgärdsprogram för Strömmen ska ske i enlighet med vad som anges i detta tjänsteutlåtande.

Anna Hadenius
Miljödirektör Miljöförvaltningen

Christian Rockberger
VD Stockholm Vatten AB

Thomas Andersson
Exploateringsdirektör Exploateringskontoret

Amanda Horwitz
Stadsbyggnadsdirektör Stadsbyggnadskontoret

Gunilla Glantz
Trafikdirektör Trafikkontoret

Anders Kindberg
Fastighetsdirektör Fastighetskontoret

Marina Högländ
Idrottsdirektör Idrottsförvaltningen

Jesper Ackinger
Stadsdelsdirektör Norra innerstadens
stadsdelsförvaltning

Kerstin Andersson
Stadsdelsdirektör Södermalms stadsdelsförvaltning

Anders Carstorp
Stadsdelsdirektör Enske-Årsta-Vantörs
stadsdelsförvaltning

Jonas Lauri
Stadsdelsdirektör Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Karin Kollberg
Stadsdelsdirektör Farsta stadsdelsförvaltning

Sammanfattning

Enligt EU:s vattendirektiv ska samtliga vattenförekomster inom unionen skyddas och återställas så att de uppnår god ekologisk och kemisk status. Bestämmelser för en vattenförekomst benämns som miljö kvalitetsnormer och kommuner och övriga berörda myndigheter har ansvaret för att en miljö kvalitetsnorm följs.

Genom lokala åtgärdsprogram kan staden visa hur miljö kvalitetsnormerna är avsedda att följas och utgör därmed en förutsättning för att staden ska kunna uppnå det bostadspolitiska målet om att bygga 140 000 nya bostäder till år 2035.

Strömmen påverkas, i likhet med majoriteten av stadens vattenförekomster, av att närområdet har förtätats vilket har lett till att livsmiljön och vattenkvaliteten för djur och växter förändrats. Strömmen bedöms idag ha otillfredsställande ekologisk status och uppnår inte god kemisk status. Syftet med det lokala åtgärdsprogrammet är att belysa de huvudsakliga utmaningarna och ge förslag på konkreta åtgärder så att kommunerna kring Strömmen kan bidra till att miljö kvalitetsnormerna följs.

Underlagsmaterialet till det lokala åtgärdsprogrammet samt faktadelen har tagits fram gemensamt med Nacka kommun, som också ingår i Strömmens avrinningsområde.

Åtgärdsprogrammets faktadel utgör ett övergripande underlag för förslag till åtgärder och prioriteringar i de berörda kommunerna. Varje kommun upprättar egna genomförandeplaner eller motsvarande.

Sammantaget kommer de föreslagna lokala åtgärderna att resultera i förbättrade förutsättningar för att följa miljö kvalitetsnormerna, främst gällande belastningen av miljögifter inklusive metaller i Strömmen. För att uppnå vattenkvalitetsmålen utifrån vattendirektivet för Strömmen krävs dock stora insatser även på regional, nationell och internationell nivå.

- För att förbättra vattenkvaliteten och förbättra förutsättningarna för växter och djur har ett antal förslag till åtgärder tagits fram. Åtgärderna syftar till att minska spridningen av föroreningar och fosfor från sedimenten och från landbaserade källor såsom förorenade områden, trafik och oönskat avloppsvatten. Egenkontroll samt tillsyn av verksamheter som påverkar vattenområdet föreslås liksom åtgärder för att förbättra den fysiska livsmiljön för växter och djur. Slutligen föreslås en rad åtgärder som rör den fysiska planeringen samt ett antal samverkans- och dialoginsatser med andra myndigheter, kommuner och markägare.
- För flertalet av de åtgärder som föreslås i Stockholm går det i nuläget inte att uppskatta kostnaderna utifrån befintlig kunskap. Kostnaden för att hantera förorenade sediment och förorenad mark förväntas vara hög (hundratals miljoner kr) men fortsatta fördjupade utredningar kring åtgärdsbehov och reningsteknik behöver göras innan kostnadsuppskattning. Investeringskostnaden för de tre föreslagna dagvatten-

åtgärderna (B1-B3) uppskattas grovt till cirka 22 miljoner kr i Stockholm. Kostnaden behöver preciseras i det fortsatta utredningsarbetet.

Kostnaderna för att förbättra fysiska livsmiljöer i form av risvasar uppskattas till cirka 30 000 kr medan anläggande av en kajbalkong uppskattas till cirka 1,4 miljoner kr. Övriga åtgärder kring fysiska livsmiljöer är svåra att uppskatta. Även kostnaderna för att vidta förebyggande åtgärder för minskad spridning av föroreningar är svåra att uppskatta.

- De föreslagna åtgärderna behöver utredas vidare utifrån platsspecifika förutsättningar.
- Övriga föreslagna åtgärder som driftinsatser, fördjupande undersökningar och miljötillsyn bör genomföras succesivt av respektive ansvarig nämnd och bolagsstyrelse, baserat på resultat från utredningar och ekonomiska förutsättningar.
- Åtgärderna som föreslås i de lokala åtgärdsprogrammen kan finansieras på olika sätt, exempelvis genom VA-taxan, inom ordinarie budget eller genom att söka externa medel eller medel ur stadens centrala medelsreserv. Åtgärdsprogrammen innebär inte i sig ett beslut om finansiering och vilka åtgärder som ska genomföras utan detta prövas i stadens ordinarie processer. I och med detta sker också en prioritering mellan och inom de lokala åtgärdsprogrammen.
- De lokala åtgärdsprogrammen är inte juridiskt bindande som ett åtgärdsprogram i miljöbalkens mening, men utgör underlag för att konkretisera hur vattenmyndighetens bindande åtgärdsprogram ska kunna uppfyllas.
- Arbetet med lokala åtgärdsprogram visar att det finns ett omfattande åtgärdsbehov för stadens vattenförekomster och att vattenmyndigheternas beräkningar av åtgärdskostnaden är underskattad. Effekten av vidtagna åtgärder kommer även att dröja då återhämtningsprocesserna i ekologiska system tar tid.

Bakgrund

Miljökvalitetsnormer

Enligt EU:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG) ska samtliga vattenförekomster inom unionen skyddas och återställas så att de uppnår god ekologisk och kemisk status. Bestämmelser om kvaliteten på miljön i en vattenförekomst benämns som miljökvalitetsnormer och ansvaret för att en miljökvalitetsnorm följs åvilar kommuner och övriga berörda myndigheter. Det ursprungliga målet för samtliga vattenförekomster var att uppnå god status till år 2015. På grund av orimliga kostnader, naturgivna förutsättningar eller tekniska svårigheter har tidsfrist medgivits fram till år 2027 eller 2039.

Lokala åtgärdsprogram

Vattenmyndigheten i Norra Östersjön har tagit fram en förvaltningsplan med tillhörande åtgärdsprogram som på en övergripande nivå redovisar vad berörda kommuner behöver göra för att nå god vattenstatus. Syftet med lokala åtgärdsprogram är att med utgångspunkt från de åtgärder som vattenmyndigheten föreslår konkretisera arbetet för enskilda vattenförekomster. Lokala åtgärdsprogram tas fram enligt Stockholms stads handlingsplan för god vattenstatus och antas av respektive nämnd och bolag.

Åtgärdsprogrammets faktadel utgör ett övergripande underlag för förslag till åtgärder och prioriteringar i de fem berörda kommunerna. Varje kommun upprättar egna genomförandeplaner eller motsvarande.

Lokala åtgärdsprogram som tas fram på kommunal nivå har inte samma rättsliga status som vattenmyndighetens åtgärdsprogram, vilka beslutas med stöd av miljöbalken. Genom lokala åtgärdsprogram kan staden visa hur miljö kvalitetsnormerna är avsedda att följas och utgör därmed en förutsättning för att staden ska kunna förena sitt bostadspolitiska mål om att bygga 140 000 nya bostäder till år 2035 med skyldigheten att följa miljö kvalitetsnormerna för vatten.

Ärendet

Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt har fastställt miljö kvalitetsnormer för Strömmen till god kemisk status och måttlig ekologisk status till 2027 respektive 2039 (gäller endast fosfor), med mindre strängt krav för hydromorfologisk påverkan då befintlig stadsmiljö ses som ett allmänintresse av större vikt. Trots det mindre stränga kravet ska bästa möjliga ekologiska status uppnås som kan åstadkommas med rimliga åtgärder.

Stora delar av Strömmen har varit hamnområde sedan 1800-talet vilket har haft en stor påverkan på miljön. I likhet med majoriteten av stadens vattenförekomster medför den omgivande stadsmiljön en påverkan på Strömmen som bedöms ha otillfredsställande ekologisk status och uppnår inte god kemisk status. Hårdgjorda kajer, utfyllda grundområden, strandnära förorenade områden med båtuppsamlingsplatser och tidigare industriverksamheter, utsläpp av bräddat avloppsvatten, snötippning, dagvatten från högratifierade vägar påverkar miljön för växter och djur.

Ämnen som förekommer i halter över gränsvärden i vatten är fosfor, kväve, zink, PFAS i form av PFAS11 och difenyletrar (PBDE). Sedimenten innehåller följande ämnen som överskrider gränsvärdet; koppar, bly, antracen, tributyltenn (TBT). Dioxin, PCB och kvicksilver finns i förhöjda halter i fisk.

I det lokala åtgärdsprogrammet för Strömmen lyfts utmaningarna för att nå miljö kvalitetsnormerna. Programmet innehåller förslag på olika typer av åtgärder och möjliggör för ansvariga aktörer att påbörja förstudier, projektering och genomförande av åtgärder utifrån de förslag som lämnas. Målgrupper för åtgärdsprogrammet är kommunala nämnder och bolag, i första hand Stockholm Vatten AB, miljö- och hälsoskyddsnämnden, exploateringsnämnden, trafiknämnden, stads-

byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden samt Norra innerstadens stadsdelsnämnd, Enskede Årsta Vantörs stadsdelsnämnd och Skarpnäcks stadsdelsnämnd. Samverkans- och dialoginsatser med andra myndigheter, kommuner och markägare lyfts också.

De lokala åtgärdsprogrammen samt effekten av åtgärdsprogrammet kommer att förvaltas digitalt av miljöförvaltningen, vilket innebär att uppföljning och förändringar redovisas på ett samlat och flexibelt sätt. En utvärdering av arbetet enligt de lokala åtgärdsprogrammen ska ske 2030 och kommer att samordnas av miljöförvaltningen.

Ärendets beredning

Underlagsmaterialet till det lokala åtgärdsprogrammet samt faktadelen har tagits fram gemensamt med Nacka kommun. Genomförandeplanen för Strömmen är framtagen av miljöförvaltningen i Stockholms stad tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall. Representanter från stadens exploateringskontor, trafikkontor, stadsbyggnadskontor, fastighetskontor, idrottsförvaltning, berörda stadsdelsförvaltningar samt Stockholms Hamnar har haft möjlighet att delta i en referensgrupp.

I det lokala åtgärdsprogrammet föreslås åtgärder vilka ska bidra till att miljö kvalitetsnormerna följs. En första version av åtgärdsprogrammet har översänts till berörda förvaltningar för kontorsremiss på tjänstemannanivå under 2025. Programmet har därefter kompletterats utifrån inkomna synpunkter. Stadens strategiska samverkansgrupp för god vattenstatus har granskat och godkänt åtgärdsprogrammet inför politisk behandling. I den strategiska samverkansgruppen ingår miljöförvaltningen, Stockholm vatten och Avfall, exploateringskontoret, trafikkontoret, stadsbyggnadskontoret, fastighetskontoret, idrottsförvaltningen, Norra innerstadens stadsdelsförvaltning samt Södermalms stadsdelsförvaltning.

Synpunkter och förslag

Förslag till åtgärder

För att förbättra vattenkvaliteten och förutsättningarna för växter och djur har ett antal förslag till åtgärder tagits fram. Åtgärderna syftar till att minska spridningen av föroreningar från sedimenten och från landbaserade källor såsom förorenade områden, trafik och oönskat avloppsvatten. Egenkontroll samt tillsyn av verksamheter som påverkar vattenområdet föreslås liksom åtgärder för att förbättra den fysiska livsmiljön för växter och djur. Slutligen föreslås en rad åtgärder som rör den fysiska planeringen samt ett antal samverkans- och dialoginsatser med andra myndigheter, kommuner och markägare.

Kostnader

För flertalet av de åtgärder som föreslås i Stockholm för Strömmen går det i nuläget inte att uppskatta kostnaderna utifrån befintlig kunskap. Kostnaden för att hantera förorenade sediment och förorenad mark förväntas vara hög (hundratals miljoner kr) men fortsatta fördjupade utredningar kring åtgärdsbehov och reningsteknik behöver göras innan kostnadsuppskattning. Investeringskostnaden för de tre föreslagna

dagvattenåtgärderna (B1-B3) uppskattas grovt till cirka 22 miljoner kr i Stockholm. Kostnaden behöver preciseras i den fortsatta detaljutredningen.

Kostnaderna för att förbättra fysiska livsmiljöer i form av risvarar uppskattas till cirka 30 000 kr medan anläggande av en kajbalkong uppskattas till cirka 1,4 miljoner kr. Övriga åtgärder kring fysiska livsmiljöer är svåra att uppskatta. Även kostnaderna för att vidta förebyggande åtgärder för minskad spridning av föroreningar är svåra att uppskatta.

Ansvar för genomförande

De föreslagna åtgärderna behöver utredas vidare och utifrån platsspecifika förutsättningar. Åtgärderna kan därmed ändras baserat på resultatet från utredningen. Om respektive åtgärd är motiverad att tas vidare kommer dessa hanteras inom ordinarie investeringsprocess för inriktnings- och genomförandebeslut.

Om det visar sig att någon föreslagen åtgärd inte är möjlig att genomföra behöver en åtgärd som ger motsvarande miljöeffekt tas fram för att staden ska kunna bidra till att följa miljö kvalitetsnormerna. Beslutet att godkänna förslaget till lokalt åtgärdsprogram innebär inte ett beslut att vidta exakt de åtgärder som föreslås i åtgärdsprogrammet, utan att vidta de åtgärder som krävs för att nå det övergripande målet god status.

Sedimenten i Strömmen en stor källa till miljögifter. Vilka åtgärder som är lämpliga för att åtgärda de förorenade sedimenten samt vem som ansvarar för att genomföra åtgärderna behöver klargöras. Huvudansvarig för genomförandet av dagvattenåtgärder i befintlig stadsmiljö är Stockholm Vatten och Avfall i egenskap av verksamhetsutövare. Exploateringskontoret har som markägare ansvar att säkerställa genomförande av åtgärder för restaurering av sjöar och vattendrag, exempelvis fosforfällning. Det bedöms dock inte som aktuellt i Strömmen. Trafikkontoret och berörda stadsdelsförvaltningar ansvarar för åtgärder på allmän platsmark, som exempelvis förbättring av drift- och skötsel i syfte att minska påverkan på dagvattnet. Miljöförvaltningen samordnar arbetet med de lokala åtgärdsprogrammen och ansvarar för tillsyn av verksamheter med påverkan på vatten.

Stadsbyggnadskontoret ansvarar för att tillräckligt med utrymme avsätts för åtgärder i samband med detaljplanering. Vidare ansvarar stadsbyggnadskontoret även för den mer övergripande stadsplaneringen och därmed även att åtgärdsbehov beaktas i ett större områdesperspektiv. Genom det lokala åtgärdsprogrammet tydliggörs att Stockholm behöver avsätta eller på annat sätt reservera de ytor som är nödvändiga. För att åtgärder på land ska kunna genomföras på ett resurs- och kostnadseffektivt sätt bör ytor samplaneras med klimatanpassningsarbetet och stadsbyggnadsprocessen i övrigt.

Finansiering av åtgärder

Åtgärderna som föreslås i de lokala åtgärdsprogrammen kan finansieras på olika sätt, till exempel genom VA-taxan, inom ordinarie budget eller genom sökt extern finansiering. Staden har även avsatt medel i den centrala medelsreserven. Åtgärdsprogrammen innebär inte i sig ett beslut om finansiering och vilka åtgärder som ska genomföras utan detta prövas i stadens ordinarie processer. I och med detta sker också en prioritering mellan och inom de lokala åtgärdsprogrammen.

Tillräckliga medel för såväl investering som drift behöver avsättas för genomförande av nödvändiga åtgärder om stadens vattenområden ska uppnå god status. Erfarenheter från tidigare åtgärdsarbete för att förbättra vattenstatusen i stadens sjöar visar att det finns behov av en väsentligt utökad finansiering för att nå målet om en god vattenstatus. Åtgärder för bättre vatten behöver vara en naturlig del av stadsutvecklingen.

Möjligheten att nå miljökvalitetsnormerna

Sammantaget kommer de föreslagna lokala åtgärderna att resultera i förbättrade förutsättningar för att följa miljökvalitetsnormerna, främst gällande förekomsten av miljögifter inklusive metaller i Strömmen. De åtgärder som medför störst effekt att minska belastningen från fosfor och miljögifter inom tillrinningsområdet och i vattenförekomsten är sannolikt de åtgärder som föreslås genomföras direkt i Strömmen, det vill säga hantering av förorenade bottensediment.

För att uppnå målen kring ekologisk status och i första hand övergödning krävs det förutom kommunala åtgärder inom Stockholm och Nacka kommuner gemensamma ansträngningar i kommuner med angränsande vatten, inte minst Mälaren. Stora insatser krävs även på regional, nationell och internationell nivå. Belastningen av fosfor behöver minska inte bara i Strömmen utan i hela Östersjön. Även fiskeförvaltningen sträcker sig utanför kommunernas rådighet och skärgårdens fiskbestånd behöver säkras genom en hållbar nationell fiskeförvaltning. Insatser behöver därför också göras av andra myndigheter än kommunerna, till exempel Sjöfartsverket, Trafikverket, Havs- och vattenmyndigheten, Länsstyrelsen Stockholm och Naturvårdsverket. Insatser från Kungliga Djurgårdsförvaltningen skulle ytterligare kunna bidra till förbättrade ekologiska förutsättningar i Strömmen.

Staden kommer att använda de lokala åtgärdsprogrammen för att uppmuntra till dialog och samverkan med ovan nämnda aktörer samt uppmärksamma vattenmyndigheten om den faktiska åtgärdskostnaden och finansieringsbördan och om behovet av statliga medel för åtgärdsutredningar och genomförande.

Åtgärdsarbetet bedöms behöva fortgå bortom slutåret 2027 för kemisk status på grund av det omfattande åtgärdsbehovet som finns.

Åtgärdsbehovet och att effekten av vidtagna åtgärder kommer att dröja på grund av att återhämtningsprocesserna i ekologiska system tar tid, medför att det kommer att vara svårt att nå miljökvalitetsnormerna i stadens vattenförekomster.

För att åstadkomma en förbättrad vattenkvalitet behövs en hög åtgärdsstakt samt ekonomiska och personella resurser. Kostnaderna och arbetet med åtgärderna för att förbättra vattenkvaliteten i Strömmen bör dock beaktas tillsammans med kostnaderna och antalet åtgärdsförslag för stadens samtliga vattenförekomster.

Det kommer att vara av vikt att fortsatt utveckla strukturer och samverkan för att åstadkomma väl grundade prioriteringar. Staden kommer därför att fortlöpande arbeta med att utveckla processerna för samordning och projektledning samt prioritering av åtgärder inom och mellan vattenförekomster på såväl övergripande programnivå som mellan specifika projekt.

Bilagor

1. Lokalt åtgärdsprogram för Strömmen - Fakta och åtgärdsbehov
2. Lokalt åtgärdsprogram för Strömmen - Genomförandeplan inklusive

Bilaga 1 Geografisk placering av fysiska åtgärder

Bilaga 2 Geografisk placering av fysiska icke-kommunala samverkansåtgärder

Bilaga 3 Stadens gemensamma ansvar

Underskriftens äkthet valideras här: <https://underskriftpas.stockholm.se/validera>